

**GROEN
LINKS**
LOCHEM

**Voor elkaar,
voor klimaat en natuur**

Verkiezingsprogramma GroenLinks Lochem 2022-2026

Inhoud

1

Voorwoord

2

We pakken de klimaatcrisis aan

6

We herstellen het landschap en versterken biodiversiteit

8

We zorgen voor eerlijker kansen voor iedereen

10

We bouwen aan een goede leefomgeving voor jong en oud

13

We stimuleren duurzame bedrijvigheid

15

We versterken de lokale democratie

GROEN
LINKS
LOCHEM

Voor elkaar, voor klimaat en natuur

GroenLinks Lochem koestert haar lommerrijke gemeente met prachtige natuur, een eeuwenoud coulisselandschap, duurzame woningen voor iedereen, levendige kernen en sprankelende cultuur. GroenLinks zet zich in voor een schone energievoorziening, duurzame landbouw en innovatief ondernemerschap van, voor en door de Lochemse bevolking. Een gemeente waar kwetsbare mensen opgevangen worden, en zorg krijgen. Waar kinderen goed onderwijs krijgen. Waar beweging en sport, gezondheid voor iedereen, centraal staat. Met een sociaal vangnet voor iedereen die het nodig heeft.

Dit is het verkiezingsprogramma van GroenLinks Lochem voor de periode 2022-2026. De afgelopen jaren is er al veel bereikt op het gebied van een groene en sociale gemeente. Op onze website kun je daar meer over lezen. In dit programma staan onze plannen voor de komende vier jaar, met het accent op zaken die we willen veranderen. De volgende thema's komen aan bod:

1. We pakken de klimaatcrisis aan
2. We herstellen het landschap en versterken biodiversiteit
3. We zorgen voor eerlijker kansen voor iedereen
4. We bouwen aan een goede leefomgeving voor jong en oud
5. We stimuleren duurzame bedrijvigheid
6. We versterken de lokale democratie

1. We pakken de klimaatcrisis aan

De klimaatcrisis is de grootste opgave van onze tijd. De gevolgen van klimaatverandering zijn nu al merkbaar met toenemende droogte, overstromingen en hittegolven. Maar we kunnen niet lijdzaam afwachten en moeten ons tijdig weren. We willen de aarde leefbaar overdragen aan volgende generaties. We doen er alles aan om de opwarming van de aarde te beperken tot anderhalve graad.

GroenLinks wil daarom dat we in 2030 zeker 60 procent minder broeikasgasen uitstoten dan in 1990 en dat in 2045 de hele Nederlandse samenleving klimaatneutraal is. De tijd dringt om klimaatverandering aan te pakken.

Ook in de gemeente Lochem knokken we voor deze doelstellingen, en meer. We streven in de gemeente Lochem naar **energieneutraliteit**: de verbruikte energie wordt zoveel mogelijk in onze eigen gemeente opgewekt, op een duurzame manier. Iedereen is daarbij nodig. Niks doen is geen optie, omdat klimaatverandering desastreuze gevolgen heeft en dus ook veel schade gaat opleveren.

Dit zijn onze maatregelen om klimaatverandering te lijf te gaan:

- We gaan met zijn allen drastisch minder energie gebruiken, onder meer door isolatie en warmtepompen. We zetten meer in op advisering op maat, om inwoners te helpen bij de ingewikkelde keuzes rond energie besparen. En we stellen subsidies en goedkope leningen beschikbaar.
- Mensen met een smalle beurs moeten ook toegang hebben tot groene stroom en energiebesparende maatregelen. Zo nodig verhogen we de OZB (iets) om geld te genereren voor energiemaatregelen voor deze groepen. De **'warmtetransitie'** in de wijken voeren we zo uit dat iedereen zonder zorgen mee kan doen.
- We geven ruim baan aan inwonersinitiatieven. **Buurten** en **dorpen** nemen nu al zelf het initiatief voor besparing en opwek. De energie transitie werkt het beste als deze ook 'van onderop' komt en als de verdiensten uit duurzame opwek in de eigen buurt blijven. We reserveren meer geld en tijd voor begeleiding van groepen inwoners. LochemEnergie is hierbij een belangrijke partner.
- We zorgen ervoor dat het energieverbruik van de gemeentelijke organisatie en van organisaties, waarvan de gemeente werk en/of producten inkoopt, flink omlaaggaat (niveau 5 van de **CO2-prestatieladder**). We stimuleren voor de medewerkers van de gemeente thuiswerken en gebruik van de fiets voor woon-werkverkeer. We passen gemeentelijke regelingen aan als die strijdig zijn met een klimaat-neutrale gemeente.
- We zijn tegen opening van Lelystad Airport. Meer vliegverkeer kan tot overlast leiden, ook in onze gemeente. Bovendien zorgt vliegverkeer voor veel uitstoot. We kunnen beter vaker de trein pakken en vakanties dichterbij huis zoeken.

“Energie wordt zoveel mogelijk in onze eigen gemeente opgewekt, op een duurzame manier”

- Er wordt maximaal ingezet op zonne-energie. In aanvulling zijn windmolens onmisbaar. Er is in Lochem ruimte voor windmolens, uitgaande van zorgvuldige inpassing in het landschap en de landelijk milieuregels. Windenergie kan **niet alleen van de Noordzee** komen. Ook op zee is de ruimte beperkt en er ontstaan problemen als je grote hoeveelheden energie over grote afstanden (van zee naar onze regio) moet transporteren.
- We zorgen ervoor dat toekomstige wind- en zonneparken voor minstens 51% in lokaal eigendom zijn en dat iedereen kan meedoen (ook als je weinig geld hebt). En dat ontwikkelaars investeren in natuur en landschap.
- Wanneer een lokaal meerderheidsbelang in de beginfase onvoldoende gefinancierd kan worden door lokale inwoners of inwoners-collectieven wordt de gemeente als vertegenwoordiger van de Lochemse inwoners mede-eigenaar voor het ontbrekende deel.
- De inzet op zonne-energie wordt geïntensiveerd en we gaan daarover nog steviger in gesprek met ondernemers, woningcorporaties en ontwikkelaars. Er wordt budget vrijgemaakt voor de daarvoor benodigde investeringen in de gemeentelijke gebouwen. Zodra het wettelijk kan, verplichten we zonnepanelen op grote daken en dat nieuwbouw geschikt moet zijn voor zon op het dak.

De gevolgen van klimaatverandering zijn nu al merkbaar. Verdroging is een groot probleem in de Achterhoek, voor onze natuur en de landbouw. Hitte heeft een negatief effect op onze gezondheid. We gaan aan de slag om alle maatregelen te nemen die nodig zijn om de gevolgen van de opwarming het hoofd te bieden:

- Er komt een actieplan met maatregelen tegen droogte, hitte of wateroverlast in de gemeente Lochem. We zorgen ervoor dat deze maatregelen binnen vier jaar zijn uitgevoerd of opgestart, samen met het waterschap.
- We starten een publiekscampagne voor inwoners en bedrijven om in de eigen tuin bij te dragen aan de bestrijding van droogte en hitte en het voorkomen van wateroverlast. Als onderdeel van deze campagne komt er een ontwerpwedstrijd voor de tuin die het beste op deze punten presteert.
- We gaan hitte tegen. Dat kan door meer bomen en ander verkoelend groen in de wijken en winkelgebieden en goede isolatie van woningen en gebouwen.
- De gemeente geeft – naast de reguliere organisaties – kwetsbare inwoners adviezen over hoe om te gaan met hitte.

Er komt een actieplan tegen droogte, hitte of wateroverlast

2. We herstellen het landschap en versterken biodiversiteit

Het afwisselende, kleinschalige landschap, door bomen omzoomde wegen, de bossen, weides en akkers, de kronkelende Berkel, de landgoederen, de uiterwaarden en de Lochemse Berg: de gemeente Lochem is voor veel mensen synoniem met een prachtig landschap. In dit rijke landschap komen van oudsher veel planten en dieren voor. Deze biodiversiteit is echter flink afgenomen in de afgelopen decennia. Wij herstellen daarom het landschap en de natuur.

Dit doen we voor de plant- en diersoorten, maar ook voor ons welzijn. Mensen die in een groene omgeving leven zijn vaak gezonder en gelukkiger. Iedere inwoner en bezoeker van onze gemeente geniet van groen. We willen dat onze kinderen kunnen opgroeien in een groene en gezonde omgeving. We gaan daarom voortvarend door met de plannen uit het **Landschapsontwikkelingsplan** en het biodiversiteitsplan **Lochem natuurlijk**. Waar kansen liggen voor vergroting van biodiversiteit, pakken we die.

Dit zijn onze maatregelen:

- We creëren een nieuw, omvangrijk Lochems Groenfonds. Naast gemeentelijk geld – zoals uit de toeristenbelasting en de OZB – zoeken we gericht naar subsidies bij provincie, Rijk en Europese Unie. Doel is de vergroting van de biodiversiteit, herstel van het landschap, aanleg van nieuwe natuur en het verduurzamen van de landbouw in onze gemeente.
- We beheren het openbaar groen met maximale ruimte voor planten en dieren. We richten de bebouwde kom in voor streekeigen natuur. In het buitengebied gaan we door met ecologisch bermbeheer en zorgen we goed voor de **laanbomen**. We gaan de bosgebieden met elkaar verbinden.
En we koesteren en behouden onze karakteristieke zandwegen.
- De komende jaren zullen er nieuwe wijken komen. We bouwen **natuur-inclusief**, dat wil zeggen met veel ruimte voor natuur in deze wijken en op te realiseren bedrijventerreinen. We stellen een compensatiebesluit vast bij de besluitvorming over een bouwplan, waarmee gegarandeerd is dat elke vierkante meter nieuwe uitbreiding gecompenseerd wordt met tien vierkante meter **nieuwe natuur**, zoals houtwallen, landschapselementen of bos.
- Verbetering van natuur en landschap moet aan de basis staan van alle ruimtelijke plannen. In 2022 stelt de gemeente Lochem haar Omgevingsvisie op. GroenLinks wil behoud en uitbreiding van biodiversiteit, natuur en landschap stevig vastleggen in deze visie.

“Mensen die in een groene omgeving leven zijn vaak gezonder en gelukkiger”

3. We zorgen voor eerlijker kansen voor iedereen

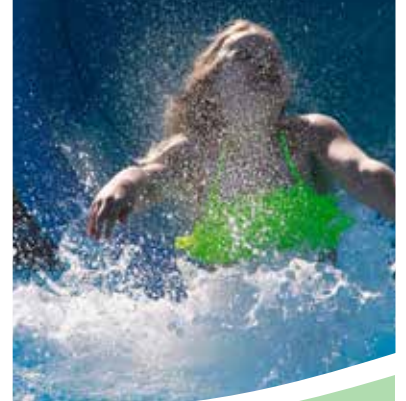
We willen een samenleving waarin werken eerlijk wordt beloond en waarin we iedereen helpen om mee te doen. We staan voor sociale zekerheid gebaseerd op vertrouwen waarbij keuzevrijheid en waardering centraal staan. We verdelen kansen eerlijk, of het nu om opleiding gaat, kansen op de woningmarkt, of om toegang tot zorg ook als je weinig geld hebt, wat minder goed bent in sommige dingen of een beperking hebt. Iedereen verdient mogelijkheden om zich te ontplooien, ongeacht in welk nest je geboren en opgegroeid bent. Kansen zijn nu niet eerlijk verdeeld. Dat moet anders.

Dit zijn onze maatregelen:

- We streven naar een inclusieve samenleving, waarbij er ruimte is voor culturele diversiteit en acceptatie van LHBTIQ+personen. Elke vorm van racisme en discriminatie wordt bestreden.
- We gaan meer geld besteden aan voor- en vroegschoolse educatie. Kinderen verdienen een goede start en de eerste vier levensjaren zijn bepalend voor gelijke kansen. Voor ouders zonder werk of met een laag inkomen, geeft dit bovendien ruimte voor eigen ontwikkeling. Landelijk pleit GroenLinks voor gratis kinderopvang.
- We willen meer begeleiding voor schooluitvallers. Elke jeugdige of jongvolwassene heeft een eigen verhaal en specifieke achtergrond. Dat vraagt daarom een eigen, individuele aanpak.
- We gaan het doel van de **Alliantie Kinderarmoede** halen: in 2030 bestaat kinderarmoede niet meer. De gemeente Lochem heeft weliswaar toegankelijke en ruimhartige miniregelingen, maar er is meer nodig. Want armoede gaat over van generatie op generatie. We pakken de verschillende oorzaken van armoede aan.
- Waar dat kan stimuleren we een gezonde leefstijl met meer bewegen en gezonder eten (minder suiker en vlees). Roken en bovenmatig alcoholgebruik blijven een zorgpunt, vooral bij jongeren. Op naar een rookvrije generatie!
- We gaan mantelzorgers effectiever ondersteunen. Ouderen kunnen met hulp van welzijnswerk, vrijwilligers en mantelzorgers langer hun zelfstandigheid behouden. Als een mantelzorger even tijd voor zichzelf nodig heeft kan de zorg tijdelijk worden overgenomen (respijtzorg). Knooppunt Mantelzorg van **Stichting Welzijn Lochem** en zorg- of welzijnscoördinatoren (zoals in **Almen**, Gorssel en Harfsen) kunnen hierbij de weg wijzen.
- We bevorderen een gezonde en duurzame voeding onder andere door reclame voor ongezonde producten uit de openbare ruimte te weren en voorwaarden rond duurzaam en gezond eten in evenementenvergunningen op te nemen.

“In 2030 bestaat kinderarmoede niet meer.”

4. We bouwen aan een goede leefomgeving voor jong en oud

Lochem is een mooie gemeente waar het prettig wonen is. Daar moeten we zuinig op zijn. GroenLinks gaat investeren in herstel van de natuur. We bouwen natuurinclusief en energieneutraal. GroenLinks wil zich samen met de Lochemse burgers, jong en oud, inzetten om het goede leefklimaat verder te versterken. In elke kern moeten voldoende voorzieningen blijven want dat is essentieel voor de leefbaarheid van onze kernen.

Dit zijn onze maatregelen:

- De inspanning is gericht op in ieder geval behoud en verbetering van de OV-verbindingen in de gemeente Lochem. Innovaties, bewonersinitiatieven en maatwerkoplossingen worden ondersteund.
- We willen meer veilige fietsroutes, looproutes en speelstraten. Bij herinrichting van bestaande buurten, straten en pleinen en bij de inrichting van nieuwe, krijgt de auto daarom niet meer vanzelf een voorkeurspositie. Wij dromen van een veilige, groene en (zwerf)afvalvrije woonomgeving, die uitnodigt tot spelen, bewegen en ontmoeten.
- We houden het voorzieningen-niveau op peil, van cultuur, sport en welzijn in de gemeente.
Dat betekent passende ondersteuning voor ontmoetingsplekken (dorpshuizen en Stadshuus), schouwburg, Muzehof, amateurkunsten, sportclubs, en bibliotheek. We zorgen ervoor dat de zwembaden openblijven.
- We ontmoedigen het stoken met hout in de bebouwde kom. Houtstook is een grote bron van fijnstofuitstoot en schadelijk voor de luchtwegen. De gemeente gaat inwoners wijzen op goed stookgedrag. We stimuleren inwoners om open haarden en vervuilende kachels uit hun huis te verwijderen.

“Voorzieningen blijven essentieel voor de leefbaarheid van onze kernen”

Ook in de gemeente Lochem is een ambitieus bouwprogramma nodig. Met dat bouwprogramma moeten we met name die woningtypen aanvullen waar de grootste tekorten in zijn. Het gaat er om het goede te bouwen voor de korte termijn maar ook voor de lange termijn.

- De gemeente ontwikkelt een passend aanbod voor zowel ouderen als voor jongeren binnen de eigen kern. Zowel voor jongeren als voor ouderen moet er ruimte komen om in de eigen kern te blijven wonen.
- Daarvoor is het nodig dat, in ieder geval tot 2028, het aantal sociale huurwoningen en het aantal starterswoningen, zo mogelijk binnen elke kern, wordt uitgebreid.
- We zorgen ervoor dat er genoeg betaalbare nieuwbouw is voor starters, jonge gezinnen en ouderen, naast de doorstroommogelijkheden.
- Om eigen inwoners goede kansen te geven bij nieuwbouw en vernieuwbouw zetten we in op het reserveren van minimaal de helft voor inwoners met een sociale binding met de desbetreffende kern en op instrumenten als zelfbewoning en antispeculatie.
- Nieuwbouw van dure woningen is niet echt nodig. Hooguit kan een bescheiden mate van middeldure en dure woningen helpen bij de doorstroom op de woningmarkt. De doorstroom van ouderen stimuleren we door woningen te bouwen die aangepast zijn aan de (toekomstige) zorgbehoefte van ouderen. De inzet van een doorstroommakelaar helpt (oudere) inwoners bij het vinden van een meer passende woning.
- We bieden ruimte voor **alternatieve woonwensen**. Een voorbeeld is 'tiny houses', voor mensen die bewust kiezen voor leven met een kleine ecologische voetafdruk. Er moet beleid komen dat 'tiny houses' per direct mogelijk maakt.
- Het liefst zien we woningbouw in de kernen, zolang dat niet ten koste gaat van waardevol groen. We benutten de kansen om bestaande – in onbruik geraakte – gebouwen in te zetten voor woningbouw.

5. We stimuleren duurzame bedrijvigheid

Lochem is een grote plattelandsgemeente. Wij zien een agrarische sector voor ons die een motor kan zijn in de bestrijding van de klimaatverandering en herstel van biodiversiteit. Maar dan moet het roer wel om. Na decennia van promotie van de vrije markt is ook in de gemeente Lochem het aantal landbouwbedrijven teruggelopen – van 580 in 2005 naar 380 in 2020. GroenLinks wil die teruggang stoppen.

Sterker nog, er is ruimte voor meer landbouwbedrijven als we kiezen voor een duurzame landbouw. Geen megastallen, maar familiebedrijven. Wij zien vooral kansen voor de landbouw in onze gemeente: grondgebonden productie met gesloten kringlopen, meer natuurinclusief en biologisch, en dichtbij de consument; bedrijven meer gericht op kwaliteit dan op kwantiteit. De consument zal meer gaan betalen voor zijn voedsel, maar krijgt daar schoon en lokaal geproduceerd voedsel voor terug. Zo kan Lochem weer een agrarische gemeente worden, maar nu duurzaam.

Ook buiten de landbouw kunnen bedrijven stappen zetten om zuiniger en slimmer met grondstoffen om te gaan en banen te creëren. Samen werken we toe naar een volledig circulair Nederland.

Dit zijn onze maatregelen:

- Wij helpen boeren op weg naar **natuur-inclusieve** en grondgebonden landbouw, door mee te betalen aan deskundige advisering en door praktijkproeven te bevorderen in samenwerking met onder meer **'De Innovatie Coöperatie'**, Agro-Innovatiecentrum 'De Marke' en kennisinstellingen voor de biologische landbouw.
- We bieden boeren de ruimte voor andere verdienmodellen zoals toerisme, de verkoop van landbouwproducten aan huis en aanleg en beheer van natuur. We roepen instellingen en bedrijven op om in hun bedrijfskantines duurzame lokale producten aan te bieden. Uiteraard geeft de gemeente daarbij zelf het goede voorbeeld.
- Nieuwe bedrijventerreinen richten we zo in dat het voor bedrijven gemakkelijk wordt om energiezuinig, natuurinclusief en circulair te werken. In ons vestigings- en vergunningenbeleid sluiten we nieuwe bedrijven uit die niet klimaatneutraal zijn en ondersteunen we bestaande bedrijven om te verduurzamen. We zijn streng als het gaat om naleving van energiemaatregelen uit de Wet milieubeheer.
- We stimuleren vormen van toerisme die passen bij ons landschap (wandelen, fietsen, kanoën) en willen drukte in kwetsbare natuur tegengaan. Vakantiegangers en dagjesmensen vormen een belangrijke inkomstenbron voor de toeristische sector, maar ook voor het onderhoud van het landschap.
- Het ondernemersbeleid van de gemeente promoot duurzame en sociale ondernemingen, in het bijzonder kleinschalige bedrijvigheid en kleinschalige maakindustrie.
- Lochem zet verder in op duurzame, sociale en lokale inkoop. De gemeente maakt afspraken met grote semipublieke instellingen als nutsvoorzieningen en onderwijsinstellingen met datzelfde doel.
- Er worden geen vergunningen afgegeven voor ontwikkelingen of evenementen waarbij dieren als vermaak gebruikt worden.

“Er is ruimte voor meer landbouwbedrijven als we kiezen voor een duurzame landbouw”

6. We versterken de lokale democratie

GroenLinks werkt aan een sterkere democratie waarin mensen niet worden aangesproken 'als klanten en consumenten', maar eigenaar zijn van de overheid en onze publieke sector. We gaan de komende jaren bezig met de aanpak van grote vraagstukken zoals de klimaatcrisis, de achteruitgang van natuur en biodiversiteit, de crisis op de woningmarkt en de steeds groeiende vraag naar zorg. Dat vraagt ingrijpende maatregelen. Dit kan niet anders dan dat het gebaseerd is op inbreng en hulp van ons allemaal.

GroenLinks motiveert en ondersteunt daarbij mensen die hun straat, hun buurt en hun gemeente beter willen maken. We nodigen iedereen van harte uit om hierover met GroenLinks-raadsleden en -bestuurders in gesprek te gaan.

Dit zijn onze maatregelen:

- We geven inwonerinitiatieven en -platforms een grotere rol bij de voorbereiding en uitvoering van beleid. Zo komen er nieuwe ideeën. En het maakt actieve en vrijwillige betrokkenheid van burgers mogelijk.
- We stellen **burgerberaden** in die bindende adviezen geven op één of meer belangrijke thema's, om te beginnen de energietransitie. Aan een burgerberaad nemen mensen deel uit alle lagen van de bevolking.
- We zorgen ervoor dat de gemeente alle inwoners bereikt. Ook mensen die niets (meer) met de overheid te maken willen hebben. De informatie op de gemeentelijke website is voor iedereen goed leesbaar en vindbaar maar mag nooit de enige manier zijn waarop de gemeente met haar burgers informatie deelt. Voor mensen, die dat wensen, blijft ook persoonlijk en telefonisch contact mogelijk.
- We helpen mensen de weg te vinden in onze steeds ingewikkelder samenleving. We doen dit samen met de bibliotheek en het Taal huis die cursussen en hulp heeft voor taal en digitale vaardigheden. Ook de taal die de gemeente gebruikt kan en moet begrijpelijker.
- We gaan jongeren meer betrekken bij besluiten van de gemeente. We werken aan een mooie, gezonde en duurzame toekomst in onze gemeente. Daarvoor moeten we klimaatverandering aanpakken. De stem van jongeren moet zwaar wegen, omdat het over hun toekomst gaat.

“Iedereen is eigenaar van de overheid en onze publieke sector”

